

Asia: STM082:00/2018, STM/3925/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laieksi lääkelain ja apteekkiverolain muuttamisesta, luonnos muistioksi lääketaksasta annetun asetuksen muuttamisesta ja arviomuistio itsehoitolääkkeiden saatavuudesta ja saatavuuden parantamisesta eri malleilla

Luonnos hallituksen esitykseksi ja lääketaksa-asetus

Lääkkeiden hintaa koskien sallittaisiin itsehoitolääkkeiden hintakilpailu pienentämällä valmisteen toimittamisesta saatavaa apteekin katetta. Ehdotuksen mukaan eräille itsehoitolääkkeille asetettaisiin enimmäishinta. Tästä olisi kuitenkin poikkeuksia: lisäneuvontaa vaativat lääkkeet, kipulääkkeet lukuun ottamatta ulkoisesti käytettäviä valmisteita, yskänlääkkeet ja eräät ummetus- ja ripulilääkkeet. Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Lähtökohtaisesti ehdotus enimmäishinnan asettamisesta on hyvä. Pelkän enimmäishinnan määrittäminen muuten tosiasiallisesti kilpailulta täysin suljetulla toimialalla ei kuitenkaan valitettavasti johda aitoon, kuluttajaa ja yhteiskuntaa hyödyttävään hintakilpailuun.

Kommenttinne koskien ehdotusta oikaisuvaatimuksen poistamiseksi eräistä apteekkilupia koskevista Fimean päätöksistä.

Ei kommentoitavaa.

Luonnoksessa ehdotetaan muutettavan apteekkiverolakia siten, että apteekkiveroasteikkoon lisätään joko uusi ylin liikevaihtoporras tai vaihtoehtoisesti korotettaisiin nykyisen asteikon neljän ylimmän liikevaihtoportaan veroprosenttia.

Kommenttinne koskien ehdotusta.

Ei kommentoitavaa.

Yleiset kommentit koskien luonnosta hallituksen esitykseksi.

Nyt valmisteltu esitys on laadittu kuulemalla tietojemme mukaan ainoastaan apteekkitoimijoita. Se on siksi sisällöltään nykyistä toimintamallia suojeleva ja säilyttävä, eikä edesauta kipeästi Suomessa tarvittavaa lääkejakelelu kokonaisuudistusta.

Esitämme, että esityksen kanssa etenemisen sijaan valmistellaan lääkejakelelu kokonaisuudistus Liisa Hyssälän selvitystyöryhmän peruseriaatteiden pohjalta.

Arviomuistio itsehoitolääkkeiden saatavuudesta ja saatavuuden parantamisesta eri malleilla

Arviomuistiossa esitellään ja arvioidaan nykyisten apteekkien palvelupisteiden perustamisen helpottamista siten, että jatkossa palvelupisteet perustettaisiin Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle tehtävällä ilmoituksella (malli 1). Palvelupisteitä saisi perustaa esimerkiksi kauppakeskittyisiin, kauppoihin tai sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteiden yhteyteen, eikä palvelupisteiden määrää rajoitettaisi.

Kommenttinne koskien mallia 1.

Esitetty malli 1 on täysin kosmeettinen muutos, joka ei tosiasiallisesti muuta nykytilannetta lainkaan asiakkaan ja yhteiskunnan kannalta. Sallimalla lisää palvelupisteitä olemassa oleville toimijoille ei kilpailu lisäännä eivätkä lääkejakehun mallit muutu piiruukaan nykyistä taloudellisemmiksi eivätkä asiakaslähtöisemmiksi.

Arviomuistiossa esitellään ja arvioidaan eräiden itsehoitolääkkeiden myynnin laajentamista apteekkien ulkopuolelle myyntilupamenettelyn kautta. Tällöin myyntiluvanhakijat hakisivat itsehoitolääkevalmisteille apteekin ulkopuolella myytävän lääkkeen luokittelua. Ehdotuksen mukaan lääkkeitä myyvän myyntipaikan tulisi hakea Fimealta lupa itsehoitolääkkeiden myyntiin, ja myyntiä valvoisivat Fimea yhdessä maakuntien kanssa.

Kommenttinne koskien mallia 2.

Mallin 2 myyntilupamenettely on ainoa nyt valmistelun kohteena olevaan kokonaisuuteen sisältyvä todellinen kilpailua lisäävä ja lääkejakehua tehostava uudistus. Siksi sen pitäisi ehdottomasti olla keskeinen osa nyt valmisteltua hallituksen esitystä eikä jäädä kätköön arviomuistion lehdille.

Mikäli valmisteltua esitystä ei palauteta uuteen kaikki osapuolet huomioon ottavaan valmisteluun, olisi ehdottoman tärkeää korjata hallituksen esitystä siten, että palvelupistemallin sijaan tai lisäksi lakimuutoksella mahdollistetaan myyntilupakäytäntö ja sen myötä esim. kuivan silmän- ja allergisten silmävaivojen itsehoitoon tarkoitettujen lääkkeiden jakelu esim. optikkoliikkeissä.

Yleiset kommentit koskien arviomuistiota ja näkemykset itsehoitolääkkeiden saatavuuden parantamisesta ja kilpailun lisäämisestä toimialalla.

Valmisteltu esitys, ja arviomuistio sen osana, on asenteellinen ja nykyisen järjestelmän lähtökohdista laadittu ja sen intressejä suojeleva. Tietojemme mukaan valmistelun kuluessa on kuultu ainoastaan nykyisiä apteekkitoimijoita sekä niitä lähellä olevia tahoja.

Suomalainen lääkejakehu kaippa kipeästi uudistamista ja aitoa kuluttajan ja yhteiskunnan eduksi tulevaa kilpailua. Kilpailua saadaan lääkitysturvallisuuden kärsimättä aikaan ulottamalla apteekkitoimintaan muualta yksityisen terveydenhuollon palvelutuotannosta ja niitä ohjaavasta sääntelystä tuttuja käytäntöjä. Farmasian osaaminen ja lääkitysturvallisuus voidaan yksityisen terveydenhuollon sääntelyn tapaan varmistaa riippumatta lääkejakehua toteuttavien yritysten omistuksesta tai pääasiallisesta toimialasta.

Jo nykyisin lääkkeitä voidaan myös Suomessa turvallisesti jaella moniammatillisena yhteistyössä hoitolaitoksissa ja sairaaloissa. Saman mallin pitäisi olla mahdollista esim. yksityisissä silmäsairaaloissa ja silmälääkärivastaanotoilla, kun sääntelyn avulla varmistetaan, että käytettävissä on terveydenhuollon ammattihenkilöiden osaamisen lisäksi tarvittava farmasian osaaminen. Apteekkikeskustelusta on täysin unohtunut, että lääkkeitä on myös Suomessa vuosikymmenien ajan jaeltu turvallisesti apteekkien lääkejakelumonopolin ulkopuolella: Eläinlääkkeiden jakelu on historiallisesti lähes aina tapahtunut suurelta osin eläinlääkärivastaanotoilta ja -asemilta.

Suomalaista lääkejakelua olisikin nyt valmistellun kaltaisten kosmeettisten uudistusten sijaan tarkoituksenmukaista uudistaa kokonaisuutena moniammatillisesta lähtökohdasta selvityshenkilö Liisa Hyssälän raportissaan linjaamista lähtökohdista käsin. Nykyinen tapa uudistaa lääkejakelua liioitellun pienin askelin on myös kilpailuneutraliteettinäkökulmasta kyseenalainen: Ajastaan jälkeen jäänyt sääntely ylläpitää tosiasiallisesti kilpailua rajoittamalla apteekkiyritysten ylisuuria tuottoja olemattomalla yrittäjäriskillä. Se puolestaan antaa apteekkiyrityksille perusteetonta kilpailuetua, jonka suojassa ne parhaillaan aktiivisesti laajentavat liiketoimintaansa uusille tuote- ja terveydenhuollon palvelualueille (mm. silmäterveystuotteet, kosmetiikka, terveydenhuollon ammattihenkilöiden vastaanotot) siellä jo toimivien yritysten näkökulmasta täysin poikkeavasta lähtökohdasta käsin.

Tast Panu
Näkemisen ja silmäterveyden toimiala NÄE ry